

környezetéből jött a hír) az amerikaiak csak abban az esetben fogadják el De Gaulle-t, ha szélső jobboldalát kihajózza (a Röhmök nem kellenek) és kompromisszumot köt Ramadierékkel és Teitgenékkel. Inkább egy Bethlen- féle horthyzmust akarnak, mint nyílt jobboldali fasizmust.

Hivatalos jelentéseimben mindezeket nem írhatom meg, és Téged is arra kérlek, hogy bizalmas úton juttasd el hozzám válaszodat.

Szívélyes üdvözlettel

MOL XIX Kgy 28. doboz „Károlyi 1947” (eredeti)

¹ L. a Levelezés V. kötetének 352. sz. levelét.

² Szakasits György az SZDP főtitkárának a fia volt. Károlyi vele kapcsolatos aggályai túlzottak lehetnek. Szakasitscsal voltak személyi problémák, de nem politikai jellegűek, és nincs nyoma annak, hogy K. ellen intrikált volna (l. Molnár Erik választát a Függelék II. 90. sz. levelében.) Károlyit főleg az zavarhatta, hogy a miniszterelnök-helyettes majd államfő fia az ő helyettese legyen. Sz. igyekezett jó viszonyt kialakítani Károlyival és az új külügyminiszterrel. Ezt dokumentálja Sz. 1947. októberi (datálatlan) magánlevele Molnár Erikhez, melyben hosszan dicséri Károlyit.

„Miniszter Úr előtt sem ismeretlen bizonyára az a kettős helyzet, ami a párizsi követségen Auer Pál működésének idején fennállott. A követségen két teljesen ellentétes irányban dolgozó csoport működött. az egyik Auer vezetése. a másik tábor pedig a Magyar Függetlenségi Mozgalom erkölcsi támogatása mellett Erős János követségi tanácsos és az én irányításom mellett dolgozott. Ez az áldatlan helyzet Auer távozásával szűnt csak meg, s mintegy 3 hónapos ügyvivői működésem eredményeképpen jutottunk csak addig el, hogy Károlyi Mihály, az új követ egy megtisztultabb, egészségesebb szellemű követséget vehetett át. A követségi személyzet együttműködése s a munka szelleme az új követ kiérkezése óta szerény megítélésem szerint, még tovább javult, s ma már új erővel felfrissítve hivatása magaslatán áll. Ehhez természetesen nagymértékben hozzájárult Károlyi Mihály, az új követ kiváló képességeivel. E megállapításaimat a legnagyobb objektivitással tehetem meg, miután a spanyol köztársasági kormány mellé történt ügyvivői kinevezésem óta a párizsi magyar követséghez csak de jure tartozom a francia hivatalos és diplomáciai körök felé, de facto azonban működési területem kizárólag a spanyol ügyekre vonatkozik, és hivatalosan a párizsi követség vezetését csak a követ hosszabb távolléte esetén veszem át.” (MOL XIX/1-u 39. doboz. Molnár Erik iratai)

³ Brian Haig-Ireland angol újságíró, a háború előtt angol nyelvtanár Budapesten, a háború alatt a Tájékoztatóügyi Minisztérium munkatársaként segítette Károlyi és az Angliai Magyar Tanács tevékenységét.

75. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 3.)

Tisztelt Miniszter Úr, kedves Barátom,

Egy hét leforgása alatt immár ez a harmadik levelem. Nagyon kérlek, hogy előző két levelemre, amelyben a követendő taktikára vonatkozólag kérek tanácsot, mihamarabb válaszold meg. Ismétlem, hogy itteni tapasztalataim alapján formált ítéletem szerint Pfeifferék¹ otthoni kizárása csak abban az esetben fogantatosítható, ha leszámolunk az-zal, hogy itt Nyugaton izolálódunk. A Petkov-ügy² itt olyan hullámokat vert és a helyzet olyan feszült, hogy mihelyt Magyarországon komolyan fellépünk a nyugati befolyás alatt álló ellenzék ellen, azon nyomban legördül a dollár-függöny. A Munkáspárt legutóbbi veresége után el lehetünk készülve arra, hogy Nyugaton reakciós tömb alakul. Ha ezzel szemben mi egy szilárd kelet-európai tömböt akarunk alakítani, akkor helyesen cselekszünk, de ha segíteni akarunk a nyugati baloldalnak, illetve ha nem mondunk le a meg-egyezés lehetőségéről, odahaza is taktikusabban kell eljárunk. Ezt kötelességem bizalmasan jelenteni, és ugyanakkor tudnom kell, hogy én meddig mehetek el, valamint azt is, hogy miként prezentáljam itt az otthoni eseményeket. Még nem tudhatjuk, hogy miként alakul a novemberi londoni konferencia. Még nem lehetetlen, hogy az angol kormány, éppen a választási vereségre való tekintettel, engedményeket fog tenni balfelé, és amint látom az angol-orosz viszonyban némi enyhülés állott be. A Times és a Manches-

ter Guardian például sokkal megértőbb a kelet-európai demokráciákkal szemben, mint az amerikai vagy akár a francia sajtó. Éppen ezért nem tudom, nem volna-e jobb odahaza is kihúzni a döntést és megvárni a konferencia eredményét. Persze tudom, hogy nekünk bizonyos szempontból fait accomplit kell csinálnunk, különösen ha ez szükségesnek mutatkozik, de minden a megválasztott időponton múlik.

Karácsonykor haza szeretnék utazni, és amennyiben Ti is jónak látjátok, négy-öt napra megállnék Prágában. Ez az utóbbi csak informális látogatás volna, de ehhez is tudnom kellene, hogy Ti miként ítéletek meg ezt, mert csak a Te válaszod után jelenteném ezt be Nosek itteni csehszlovák követnek, aki egyébként célzást tett arra, hogy még nincs Prágában magyar követ,³ amit úgylátszik rossz néven vesznek.

Prágai látogatásom tervéről és szabadságomról hivatalos jelentést is írok. Mindenesetre szeretném tudni, hogy mint áll most a csehszlovák-magyar ügy, hogy ilyen értelemben tárgyalhassak. Szeretném ottani kapcsolataimat most ismét hasznosítani. Azt hiszem, hogy éppen a nemzetközi helyzetre való tekintettel a végleges megegyezés sürgetőbb, mint valaha.

Várom mielőbbi bizalmas tájékoztatást.

Szívélyes üdvözlettel

MOL. XIX Kgy. 28. doboz „Károlyi 1947” (eredeti)

¹ Pfeiffer Zoltán 1944-ben a Kisgazdapárt egyik képviselője a Magyar Frontban, 1945–1946-ban igazságügyi államtitkár. Miután ellenállást tanúsított az „összeesküvés” és hasonló perekkel szemben, távoznia kellett. Ezután saját pártot alapított (Magyar Függetlenségi Párt), amely az 1947-es választásokon jól szerepelt, de 1947 novemberében feloszlatták és képviselőit megfosztották mandátumuktól. Pfeiffer Amerikába menekült. A párt feloszlátása Nyugaton nagyban befolyásolta a magyar demokrácia addig aránylag kedvező megítélését, erre Károlyi hiába hívta fel a kormány figyelmét (l. még a Levelezés V. kötetének 370., 392. stb. sz. dokumentumait).

² Nikola Petkovot, a bolgár Parasztpárt egyik vezetőjét 1947 szeptemberében összeesküvés vádjával kivégezték. Az eset, a hasonló bulgáriai terrorcselekményekkel együtt, Nyugaton nagy felháborodást váltott ki.

³ Rosty Forgách néhány héttel korábbi távozása óta. Károlyi azért is hangsúlyozza értesülését, mert ő szeretett volna prágai követ lenni, hogy nyomást gyakoroljon a prágai és pozsonyi vezetőkre a szlovákiai magyarság védelmében. Rákosiék viszont nyilván félték volna attól, hogy Károlyi nyílt és erélyes fellépésével azt is elrontja, amit ők elértek. Ezért karácsony előtt a taktikus és jó szovjet kapcsolatokkal rendelkező Bolgár Eleket küldték követnek Prágába.

76. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs. 1947. november 13.)

Szigorúan bizalmas

Tisztelt Miniszter úr, kedves Barátom,

Közvetlenül a futárposta lezárása előtt rendkívül fontos, bizalmas értesüléseket kaptam, amelyeket az utolsó pillanatban sietek papírra vetni. A hírforrás megbízhatónak látszik.

A Quai d'Orsay felelős vezetői – talán maga Bidault' is, de erről az illetőnek nincs biztos tudomása – egy idő óta kedvezően fogadják a különböző disszidens emigránsokat, így a magyar emigránsokat is. Javaslatukat figyelembe veszik s felkészülnek arra, hogy fokozottabb mértékben felhasználják őket. Ez a felhasználás egyelőre a kapcsolatok elmélyítésében, az információ bizalmas kicserélésében nyilvánul meg, de lehetséges, hogy hamarosan engedélyt adnak komiték megalakítására, s egy későbbi időpontban az sem lehetetlen, hogy adott esetben emigráns kormányok alakítására is engedélyt adnak. Ez a folyamat megindult, s ami a legmeglepőbb, a Sûreté és a Sécurité de Territoire (félig katonai, félig polgári rendőrszervezet) tanácsa, sőt ellenkezése dacára a Quai